

DATA PROTECTION BIJ FINANCIËLE INSTELLINGEN

DATA PROTECTION BIJ FINANCIËLE INSTELLINGEN

Delphine GOENS

Data protection bij financiële instellingen
Delphine Goens

© 2018 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

ISBN 978-94-000-0895-3
D/2018/7849/66
NUR 827

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

VOORWOORD

Indien het woord van het jaar 2018 ook een afkorting mag zijn, is de kans groot dat GDPR het met brio zal halen op alle andere kandidaten, hoe hip ze ook mogen zijn. Zelden heeft de invoering van nieuwe regelgeving zulke deining veroorzaakt in het dagelijkse leven van consumenten en ondernemingen als de General Data Protection Regulation. Terwijl de enen in de aanloop naar 25 mei 2018 overspoeld werden met tientallen berichten met het verzoek om ook in de toekomst nog gebruik te maken van hun persoonsgegevens, doemde voor de anderen het schrikbeeld van megaboetes op bij miskenning van de GDPR-verplichtingen. De inwerkingtreding van de GDPR, die in haar basisprincipes nochtans niet fundamenteel verschilt van de Richtlijn Gegevensbescherming, waarvan ze de opvolger is, heeft alvast velen doen beseffen dat hun persoonsgegevens wijd verspreid zijn, en dat een betere “datahygiëne” geen kwaad kan.

De publicatie van het boek van Delphine Goens kon dan ook niet op een meer geschikt ogenblik komen. De dienstverlening van financiële instellingen steunt bij uitstek op persoonsgegevens van het cliënteel, zodat de inzameling, verwerking en doorgifte van deze gegevens rechtstreeks de invloed van de GDPR ondergaat.

Het boek dat u onder ogen krijgt, vormt de commerciële editie van het doctoraatsproefschrift waarop Delphine Goens in de zomer van 2016, kort na definitieve goedkeuring van de GDPR door het Europees Parlement en de Raad, promoveerde tot doctor in de rechten aan de Universiteit Gent. Delphine Goens zorgde hiermee voor de eerste diepgravende analyse van de wisselwerking tussen financiële regulering en de regulering van gegevensbescherming. Tot voor kort bleef de onderlinge verhouding tussen beide domeinen schromelijk onderbelicht in de juridische literatuur en in de operationele praktijk in de financiële sector. Dit was ook niet te verwonderen in een context waarin ook de (Europese en Belgische) wetgevers, bij de uitwerking van steeds meer gedetailleerde informatieverplichtingen ten aanzien van financiële instellingen, geen enkel verband legden met mogelijke beperkingen die hun grondslag vinden in het recht op privacy en het recht op gegevensbescherming.

Voor een meer financieelrechtelijk geschoold doelpubliek is het dan ook van belang om eerst de inhoud van het recht op privacy en het recht op gegevensbescherming, zoals in de EU nader geconcretiseerd in de Richtlijn Gegevensbescherming (en recenter, de Algemene Verordening Gegevensbescherming), te analyseren en de vraag op te werpen in welke mate de financiële sector hieraan

is onderworpen. Dit vormt de noodzakelijke ‘fond’ voor de analyse van de financiële regulering, bekeken door de bril van het gegevensbeschermingsrecht.

De grootste verdienste van dit boek bestaat er inderdaad in om het spanningsveld te hebben blootgelegd tussen de drang van de financiële reguleerders om financiële instellingen ertoe aan te zetten zoveel mogelijk gegevens bij en over hun cliënten in te winnen in de context van hun activiteiten, en anderzijds de drang van de ‘privacyreguleerders’ om de verwerking en circulatie van persoonsgegevens zoveel mogelijk in te perken. Delphine Goens komt hierbij tot de vaststelling dat naast een ‘ondergrens’ van minimale informatie-inwinningsverplichtingen die op de financiële instellingen wegen uit hoofde van de financiële regulering, het recht op gegevensbescherming en op privacy ook een ‘bovengrens’ stelt aan de toegestane informatie-inwinning, al is deze slechts te bepalen op grond van veel-er vage principes. Het is hierbij zaak voor de financiële instellingen om, vanuit *compliance*-perspectief, het midden te vinden tussen onder- en bovengrens, nu de miskenning van elk van beide grenzen gesanctioneerd wordt.

Een belangrijke meerwaarde van het werk van Delphine Goens bestaat er precies in de vage beginselen op het vlak van gegevensbescherming (doelbinding, proportionaliteit, transparantie, ...) met groot gevoel voor precisie en detail te hebben geconcretiseerd binnen de context van specifieke activiteiten van financiële instellingen. De veelzijdigheid van financieelrechtelijke verplichtingen, en de achterliggende motieven hiervan, maken deze analyse des te complexer: de verplichte informatie-inwinning in de context van de strijd tegen witwassen en terrorismefinanciering, waarbij financiële instellingen als het ware de handlanger zijn van de overheid in de strijd tegen georganiseerde criminaliteit en terrorisme, is van een andere orde dan de informatie die wordt ingewonnen om het beleggersprofiel of de solvabiliteit van de klant vast te leggen in de context van beleggingsdiensten of kredietverlening. Deze complexiteit verklaart voor een groot deel de omvang van het werkstuk. De invulling van de principes inzake doelbinding en proportionaliteit die de bescherming van het gebruik van persoonsgegevens onderbouwen, leiden niet tot een ‘one size fits all’-antwoord op de vraag welke gegevens de financiële instelling mag opvragen en op welke wijze ze deze mag verwerken.

Het onderzoek door Delphine Goens beperkt zich niet tot een puur ‘statische’ analyse van het spanningsveld tussen financiële regulering en gegevensbeschermingsrecht binnen bepaalde activiteitengebieden van financiële instellingen. De auteur gaat ook in op de potentiële gegevensstromen tussen de initiële ontvanger van persoonsgegevens en derden. De eigenheid van het financiële bedrijf geeft in dat verband aanleiding tot bijkomende vragen, die eveneens door de auteur worden aangeraakt: in operationeel opzicht vindt de organisatie van financiële activiteiten vaak in een sterk geïntegreerde groepsstructuur plaats, waarbij de ‘business lines’ de grenzen van de individuele rechtspersoon overstijgen. Dit

geeft aanleiding tot nieuwe ‘spanningsvelden’ tussen de behoefte van sterk geïntegreerde gegevensverwerking op groepsniveau en de betrokkenheid van gegevensbeschermingsrecht op individuele rechtspersonen. Eenzelfde problematiek doet zich voor op het gebied van het prudentieel toezicht: de graduele ontwikkeling van een ‘groepstoezichtsrecht’, onder meer onder de vorm van toezicht op geconsolideerde basis en systemen van aanvullend groepstoezicht, nopen financiële instellingen ertoe om onder meer met het oog op geïntegreerd risicobeheer persoonsgegevens van cliënten op groepsniveau te aggregeren. Ook hier lijkt de financiële regulering lange tijd abstractie gemaakt te hebben van het feit dat het recht op gegevensbescherming geen onbeperkte circulatie van persoonsgegevens toelaat.

De problematiek is met het voorliggende werk van Delphine Goens nog niet uitgeput. Financiële instellingen zijn bij uitstek geschikte actoren om, gezien de hoeveelheid en diversiteit van informatie waarover ze beschikken, via *big data*-analysetechnieken allerhande sterk voorspellende gegevens over hun cliënteel te genereren, die een belangrijke ‘marktwaarde’ hebben voor de financiële instellingen én voor derden. De bakens van de juridische analyse hiervan worden ook in dit werk reeds uitgezet, meer bepaald door na te gaan in welke mate ‘profilering’ van cliënten mogelijk is. Het is inmiddels een gemeenplaats om in een adem ook het potentieel van *artificial intelligence* voor het voetlicht te werpen. Het succes hiervan hangt in essentie af van het volume en de kwaliteit van data, en dus van de mate waarin gegevensbeschermingsregulering het gebruik van data mogelijk maakt.

Het valt te voorspellen dat er de komende jaren veel inkt zal vloeien over het gegevensbeschermingsrecht in de financiële sector. De analyse zal de problematiek verder aanscherpen en uitdiepen, maar zal nooit om het feit heen kunnen dat het voorliggende boek van Delphine Goens het gebied voor het eerst zo systematisch heeft geëxploreerd en grondig heeft uitgewerkt. De auteur verdient hiervoor alle lof.

Michel Tison
25 mei 2018

DANKWOORD

Eindelijk ... dat is het gevoel dat best omschrijft hoe ik mij voel op het einde van dit proefschrift. Dit doctoraat schrijven was een ware beproeving, een leerproces (met vallen en opstaan). Een proces dat ik nooit zou hebben doorstaan zonder de aanwezigheid van zoveel lieve vrienden, collega's en familie om me heen. Een woord van dank is dan ook meer dan op zijn plaats.

Vooreerst zou ik graag prof. Tison bedanken, die ik heel dankbaar ben voor de kans die hij mij heeft gegeven om dit proefschrift aan te vatten alsook af te werken. Bedankt voor je geduld en vele momenten van discussie en aflopen van mijn zogenaamde lijstjes.

Verder zou ik graag de leden van de jury en begeleidingscommissie bedanken voor het kritisch lezen en het beoordelen van mijn proefschrift, meer bepaald Prof. dr. Reinhard Steennot (Ugent), Prof. dr. Eva Lievens (Ugent), Prof. dr. Yves Pouillet (UNamur) en Prof. dr. Erik Van den Haute (ULB).

Ook de vakgroep financieel recht van de UGent draag ik nauw aan het hart. Deze vakgroep heeft mij steeds een heel aangename werkomgeving geboden en ik kon er altijd rekenen op de nodige steun en vriendschap van mijn collega's. In het bijzonder bedank ik graag Kristof, Fran, Helena, Nathalie, Renzo, de Simon(s), Reinhard, Diederik alsook Ingrid. Ook buiten de grenzen van onze vakgroep kon ik rekenen op de steun van mijn 'privacy' collega's Sylvie en Dirk.

Uiteraard ben ik mijn vrienden dankbaar die mij altijd hebben gesteund ... met berichtjes, kaartjes, opvang voor de kids en dit tot de laatste dag. Ik heb ongelooflijk veel geluk met zulke goede vrienden om mij heen.

Tot slot wil ik graag mijn familie bedanken. Mijn lieve schoonfamilie voor alle steun tijdens het schrijven van mijn doctoraat, en in het bijzonder mijn schoonmoeder, die altijd klaar stond om de kindjes op te vangen en het mogelijk te maken voor mij om steeds vlot te kunnen doorwerken. Mijn broer, op wie ik altijd kon rekenen om even stoom af te blazen en die altijd alles kon relativeren door het maken van zijn zo kenmerkende grapjes.

Mijn ouders hebben mij steeds alle kansen gegeven in de wereld en de keuzes die ik heb gemaakt (zoals doctoreren) steeds gerespecteerd en ondersteund. Ik heb ongetwijfeld de beste en liefste ouders die een mens zich dromen kan ...

Alexia en Timon, mijn lieve schatten, mijn alles. Ook jullie hebben mij altijd gesteund, zonder veel woorden, met een spontane knuffel of eventjes mama afleiden met een spelletje, dat volstond al om mij weer met mijn twee voetjes op de grond te houden (en uit mijn doctoraat te krijgen). Love you to the moon and back ...

Pieter, zonder jou was dit nooit gelukt. Je hebt mij altijd onvoorwaardelijk gesteund doorheen dit hele proces en mij, zonder veel woorden, aangespoord om steeds verder te doen. Je was er altijd om mijn rug recht te houden, tot het laatste nachtelijk uurtje voor de computer. Heel erg bedankt.

INHOUD

<i>Voorwoord</i>	v
<i>Dankwoord</i>	ix
<i>Afkortingen</i>	xxiii

INLEIDING.

ALGEMENE SITUERING, OPZET EN AFBAKENING	1
---	---

Hoofdstuk I.

Algemene situering	3
---------------------------------	---

Hoofdstuk II.

Opzet, afbakening en structuur	11
---	----

TITEL I.

EEN COMPLEXE DRIEHOEK TUSSEN HET RECHT OP BESCHERMING VAN PERSOONSgegevens, HET RECHT OP BESCHERMING VAN DE PERSOONLIJKE LEVENSSFEER EN DE FINANCIËLE REGULERING	19
---	----

Hoofdstuk I.

De bescherming van persoonsgegevens en de complexe grondrechtelijke verankering ervan	23
--	----

Afdeling 1. Gegevensbescherming: een overzicht van het regelgevend kader ..	24
---	----

§ 1. De eerste nationale en internationale initiatieven	24
---	----

§ 2. Regulering op het niveau van de Europese Unie	26
--	----

A. Richtlijn 95/46/EG	26
-----------------------------	----

B. <i>Lex specialis</i>	31
-------------------------------	----

C. Een gefragmenteerde bescherming in het kader van politieke en justitiële samenwerking	32
---	----

§ 3. Hervorming van de gegevensbeschermingsregulering	33
---	----

Afdeling 2. Het belang van een grondrechtelijke verankering: het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer en het recht op bescherming van persoonsgegevens	37
--	----

§ 1.	Bescherming van de persoonlijke levenssfeer en bescherming van persoonsgegevens: de erkenning van twee autonome rechten in het kader van gegevensbescherming	39
A.	Het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer.	39
A1.	Privacy: what's in a name?	39
1)	De interpretatie door het EHRM: het privéleven als een ruim en flexibel begrip	39
2)	De interpretatie van het begrip 'privacy' door de rechtsleer	44
A2.	Een principieel verbod tot inmenging in de persoonlijke levenssfeer	46
1)	Artikel 8 EVRM: negatieve en positieve verplichting . . .	46
2)	Artikel 7 Handvest: zelfde betekenis als artikel 8 EVRM	49
3)	Artikel 22 Grondwet	50
A3.	<i>Triple test v. fair balance test.</i>	51
1)	Triple test	52
2)	Fair balance	70
B.	Het recht op becherming van persoonsgegevens	76
B1.	De erkenning van een autonoom recht op bescherming van persoonsgegevens	76
1)	Een recht op bescherming van persoonsgegevens in de lidstaten en ingevolge de rechtspraak van het EHRM. .	76
2)	Artikel 16 VWEU en artikel 8 Handvest	77
B2.	Het recht op bescherming van persoonsgegevens: prohibitieve of permissieve benadering	79
§ 2.	De complexe verhouding tussen twee onderscheiden, maar verbonden rechten	84
A.	Het materiële toepassingsgebied: de verwerking van persoons- gegevens vs. inmenging in het privéleven	85
A1.	Het privéleven.	87
A2.	Een inmenging in het privéleven.	92
A3.	Besluit	94
B.	Ratio van het recht op bescherming van persoonsgegevens en het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer	94
C.	De logica van het recht op bescherming van persoonsgegevens versus het recht op bescherming van de persoonlijke levens- sfeer: transparency versus opacity tool.	95
§ 3.	Het belang van een grondrechtelijke verankering en verbondenheid tussen het recht op bescherming van persoonsgegevens en het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer	97
A.	Het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer als een interpretatief kader.	98

B.	Dwingende aard van de gegevensbeschermingsprincipes	102
C.	Verantwoordelijkheid van de wetgever versus private actoren: doorwerking en directe werking	104
C1.	Verantwoordelijkheid van de wetgever: doorwerking van grondrechten in de interne en de Europese rechtsorde	105
	1) Algemeen	105
	2) Doorwerking van het recht op bescherming van persoonsgegevens en van de persoonlijke levenssfeer	106
	3) Rechtsbescherming	110
C2.	Horizontale (in)directe derdenwerking: inroepbaarheid van grondrechten in een privaat geschil	117
	1) Algemeen	117
	2) Derdenwerking van artikel 8 EVRM en artikel 22 Grondwet	118
	3) Horizontale (in)directe werking van het Handvest	120
	Afdeling 3. Besluit inzake de bescherming van persoonsgegevens en de grondrechtelijke verankering	125
 Hoofdstuk II.		
Financiële instellingen als verantwoordelijke voor de verwerking van persoonsgegevens: een analyse van het toepassingsgebied en principes van de gegevensbeschermingsregulering in de financiële sector		
		127
	Afdeling 1. Het toepassingsgebied van Richtlijn 95/46/EG.	128
§ 1.	Artikel 3.1 Richtlijn 95/46/EG zoals omgezet door artikel 1, § 3 WVP: verwerking van persoonsgegevens	128
A.	Verwerking van persoonsgegevens	128
A1.	Persoonsgegevens.	129
A2.	Verwerking	136
A3.	Geheel of gedeeltelijk geautomatiseerde gegevens- verwerking	137
B.	Verantwoordelijke voor de verwerking en gegevensverwerker	138
§ 2.	Artikel 3.2 Richtlijn 95/46/EG: Uitzonderingen op de Werkings sfeer	148
A.	De huishoudexceptie	149
B.	Justitiële en politionele activiteiten	149
B1.	Een restrictieve interpretatie van artikel 3.2, eerste lid ten opzichte van een ruime interpretatie van artikel 3.1 van Richtlijn 95/46/EG	151
B2.	Meewerkverplichting van private actoren: een moeilijk onderscheid tussen voormalige eerste- en derdepijleractivi- teiten en het toepassingsgebied van Richtlijn 95/46/EG	152
	1) Twee principiële arresten	156
	2) Toepassing in de financiële sector	166

3) Data protection reform: artikel 16 VWEU als solide rechtsgrond?	174
§ 3. Territoriaal toepassingsgebied	177
Afdeling 2. Principes inzake gegevensbescherming	181
§ 1. Het beginsel betreffende de toelaatbaarheid van gegevensverwer- king: de aanwezigheid van een wettelijke grond.	181
A. De wettelijke gronden in de zin van artikel 5 WVP.	182
A1. De toestemming van de betrokkene.	186
1) Een positieve wilsuiting waarmee de betrokkene of zijn wettelijke vertegenwoordiger aanvaardt dat persoonsgegevens betreffende de betrokkene worden verwerkt.	187
2) Een vrije toestemming.	194
3) Een specifieke en geïnformeerde toestemming.	203
4) Ondubbelzinnige toestemming.	206
5) Een bijzondere toepassing: de toestemming met de algemene bankvoorwaarden in de banksector	209
A2. Noodzakelijke gegevensverwerking ter uitvoering van een contract.	212
A3. Noodzakelijke gegevensverwerking ter nakoming van een wettelijke verplichting	214
A4. Gerechtvaardigd belang van de verantwoordelijke voor de verwerking of een derde.	217
B. De toelaatbaarheid van de verwerking van gevoelige persoons- gegevens: een bijzonder regime	221
C. Alternatief privaatrechtelijk mechanisme ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene: de discretieplicht.	223
§ 2. De basisprincipes inzake de kwaliteit of de verwerking van per- soonsgegevens.	229
A. Eerlijke en rechtmatige verwerking van persoonsgegevens	229
B. Het principe van doelbinding	231
B1. Het principe van doelbepaling.	235
1) Specificiëring van het doel.	236
2) Gerechtvaardigd doel.	245
B2. Het principe van verenigbaarheid van de verdere verwerking van persoonsgegevens met het doel van de verkrijging van de persoonsgegevens	250
1) Beoordelingscriteria.	255
2) Toelaatbaarheid van een onverenigbare verdere verwerking van persoonsgegevens.	263
C. Kwaliteitsvereisten van de persoonsgegevens	268

C1.	Evenredige en proportionele persoonsgegevens in functie van het doel van verkrijging en verdere verwerking.	269
C2.	Het principe van de juistheid van persoonsgegevens.	271
C3.	De bewaring van persoonsgegevens	272
D.	Transparantie van de gegevensverwerking	272
D1.	De verplichting tot transparantie in hoofde van de verantwoordelijke voor de verwerking.	273
1)	Het recht op kennisgeving	273
2)	Aangifte bij de CBPL	282
D2.	Het recht op transparantie in hoofde van de betrokkene: het recht op toegang, verbetering, verwijdering en verzet van de betrokkene	283
E.	Beveiliging en vertrouwelijkheid van de gegevensverwerking.	286
F.	Het principe van accountability of de verantwoordingsplicht van de verantwoordelijke voor de verwerking	287
§ 3.	Beperkingen op de gegevensbeschermingsprincipes en rechten	290
§ 4.	De verwerking van persoonsgegevens aan de hand van profilerings-technieken.	291
A.	Begripsbepaling	292
B.	Risico's van profilering	296
C.	Profilering vanuit een gegevensbeschermingsperspectief.	298
C1.	Het recht om niet te worden onderworpen aan geautomatiseerde individuele besluiten met inbegrip van profilering	302
1)	Artikel 15 van Richtlijn 95/46/EG zoals omgezet door artikel 12 <i>bis</i> WVP.	302
2)	Artikel 22 van de AVG.	308
3)	Profilering die niet leidt tot een besluit dat de betrokkene in aanmerkelijke mate treft of dat rechtsgevolgen met zich meebrengt.	314
C2.	Recht op transparantie	317
1)	Recht op toegang en kennisgeving	317
2)	Recht op gegevensoverdraagbaarheid	320
C4.	Profilering: besluit	322
Afdeling 3.	Besluit inzake de algemene principes	323

TITEL II.		
DE VERWERKING VAN PERSOONSgegevens DOOR DE FINANCIËLE INSTELLING INGEVOLGE FINANCIËLE REGULERING: ANALYSE VAN RELEVANTE INFORMATIESTROMEN		325

Inleiding		327
----------------------------	--	-----

Hoofdstuk I.

De verplichte inwinning en verwerking van persoonsgegevens op grond van financiële regulering 329

Inleiding 329

Afdeling 1. De antiwitwasregulering: de meewerkverplichting van de financiële instelling in de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme 332

§ 1. Inleiding: de oorsprong, aard en ratio van de verplichte informatie-inwinning ingevolge de Antiwitwaswet 333

A. De oorsprong en aard van de informatie-inwinning ingevolge de Antiwitwaswet 333

B. *Ratio legis*: meewerkverplichting van de financiële instelling aan wetshandhaving 338

§ 2. *Know your customer*: identificatie en identiteitsverificatie van de cliënt 342

A. De cliënt-natuurlijke persoon 344

A1. De wettelijke verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie 345

1) Inwinnen en verifiëren van identificatiegegevens 345

2) De wijze van identiteitsverificatie: identiteitsverificatie “face-to-face” vs. op afstand 346

3) De bewaring van persoonsgegevens 349

A2. De wettelijke verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie vanuit een gegevensbeschermingsperspectief. 350

1) De verantwoordelijkheid van de financiële instelling om de WVP na te leven bij de uitvoering van de wettelijke verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie van de cliënt-natuurlijke persoon 350

2) Grondrechtelijke toetsing van de wettelijke verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie. 354

3) Een bijzondere wijze van identiteitsverificatie: het verkrijgen van indirecte toegang tot het Rijksregister 379

B. De cliënt-rechtspersoon 395

B1. De wettelijke verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie van de cliënt-rechtspersoon 396

1) Inwinnen en verifiëren van identificatiegegevens 396

2) De wijze van identiteitsverificatie 396

3) De bewaarplicht 398

B2. De wettelijke verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie vanuit een gegevensbeschermingsperspectief. 398

1) Bescherming van de identificatiegegevens van de cliënt-rechtspersoon voor zover uit de officiële naam van de rechtspersoon de identiteit van één of meer natuurlijke personen kan worden afgeleid 399

2)	Bescherming van de identificatiegegevens betreffende bestuurders en vertegenwoordigers	403
C.	De uiteindelijke begunstigde	406
C1.	De wettelijke verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie van de uiteindelijke begunstigde.	410
1)	Inwinnen en verifiëren van identificatiegegevens	410
2)	De wijze van identiteitsverificatie	411
3)	De bewaarplicht	416
C2.	De verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie van de uiteindelijke begunstigde vanuit een gegevensbeschermingsperspectief.	416
1)	De verantwoordelijkheid van de financiële instelling om de WVP na te leven bij de uitvoering van de wettelijke verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie van de uiteindelijke begunstigde(n)	416
2)	Grondrechtelijke toetsing van de wettelijke verplichting tot identificatie en identiteitsverificatie van de UBO	419
§ 3.	<i>Customer due diligence</i> : een diepgaand onderzoek en profilering van de cliënt	432
A.	Het cliëntacceptatiebeleid.	433
A1.	Dubbele doelstelling	433
A2.	Risicocriteria.	435
1)	Verplichte en specifieke criteria	435
2)	Wijzigingen door de Vierde Antiwitwasrichtlijn	437
B.	De wettelijke verplichting tot <i>customer due diligence</i>	438
B1.	Inwinnen en registreren van profileringsgegevens.	438
B2.	De wijze van informatie-inwinning	440
B3.	Bewaarplicht	440
C.	<i>Customer due diligence</i> vanuit een gegevensbeschermingsperspectief.	441
C1.	Vaststellen van de risicocriteria en risicobeoordelingen	441
C2.	De implementatie van het cliëntacceptatiebeleid	442
1)	De verantwoordelijkheid van de financiële instelling om de WVP na te leven bij het uitvoeren van de <i>customer due diligence</i> verplichting.	442
2)	Grondrechtelijke toetsing van de wettelijke verplichting tot <i>customer due diligence</i>	450
§ 4.	Bestendige waakzaamheidsplicht	469
A.	Het eerstelijnstoezicht.	470
B.	Het tweedelijnstoezicht: <i>transaction monitoring</i>	471
B1.	Constante waakzaamheid over de financiële verrichtingen en rekeningen aan de hand van een geautomatiseerd systeem.	471

1)	Het tweedelijnstoezicht	471
2)	Gevolgen	472
3)	Bewaarplicht	473
B2.	Transaction monitoring vanuit een gegevensbescher- mingsperspectief	474
1)	De verantwoordelijkheid van de financiële instelling tot naleving van de WVP bij transaction monitoring ..	474
2)	Grondrechtelijke toetsing van de verplichting tot transaction monitoring	476
§ 5.	Een beperking van het recht op transparantie ten aanzien van de cliënt .	487
A.	De beperking van het recht op transparantie ter vrijwaring van de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme: het tipping-off-verbod en artikel 3, § 5, 4° WVP	487
B.	De concrete invulling van artikel 3, § 5, 4° WVP	494
B1.	Relevante gegevenscategorieën	494
B2.	Omvang van het recht op transparantie	496
1)	Het recht op toegang tot persoonsgegevens	496
2)	Het recht op verbetering en verwijdering van persoonsgegevens	497
3)	Het recht op kennisgeving	498
B3.	Noodzakelijke tijdsbeperking	503
C.	Nood aan verdere specificering van artikel 3, § 5, 4° WVP	506
§ 6.	Besluit bij de informatie-inwinningsplichten ingevolge de anti- witwasregulering	508
Afdeling 2.	Gedragsregelen bij beleggingsdiensten	511
§ 1.	Oorsprong, aard en ratio van de verplichte geschiktheids- en passendheidsbeoordeling	513
A.	Oorsprong en aard van de informatie-inwinning	513
B.	<i>Ratio legis</i>	519
§ 2.	Cliëntenclassificatie	524
A.	De cliëntencategorieën en de toepasselijke gedragsregels	524
B.	De verplichting tot cliëntenclassificatie vanuit een gegevens- beschermingsperspectief	527
§ 3.	<i>Know your customer</i> : de geschiktheids- en passendheidsbeoordeling ..	529
A.	Actieve ondervragingsplicht van de financiële instelling	531
A1.	De omvang en de gevolgen van de ‘ <i>know your customer</i> ’ verplichting	531
1)	Verplichte informatie-inwinning inzake de kennis en ervaring, beleggingsdoelstellingen en financiële situatie van de cliënt.	531
2)	Wijze van informatie-inwinning	533

3)	Rechtsgevolgen van de informatie-inwinningsplicht . . .	535
4)	Actualiseringsplicht	540
A2.	' <i>Know your customer</i> ' verplichting vanuit een gegevensbeschermingsperspectief	542
1)	De verantwoordelijkheid van de financiële instelling om de WVP na te leven bij de uitvoering van de ' <i>know your customer</i> ' verplichting	542
2)	De grondrechtelijke toetsing van de wettelijke verplichting tot het uitvoeren van een geschiktheids- of passendheidsbeoordeling	573
3)	Besluit inzake de ' <i>know your customer</i> ' verplichting vanuit een gegevensbeschermingsperspectief	579
B.	Passieve antwoordplicht en beperkte mededelingsplicht van de cliënt vs. de beperkte verificatieplicht van de financiële instelling	582
B1.	Goed geformuleerde vragen en juiste, volledige en actuele antwoorden	582
1)	De juiste vragen vs. volledige antwoorden	582
2)	Extra stimulans	585
3)	Implicaties vanuit een gegevensbeschermingsperspectief	586
B2.	Marginale verificatieplicht	587
1)	Verplichte verificatie van de betrouwbaarheid van de ingewonnen informatie bij de cliënt	587
2)	De aanwezigheid van een bestendige relatie tussen de financiële instelling en de cliënt	592
B3.	Besluit inzake de passieve antwoordplicht	608
§ 4.	Bewaring van de ingewonnen persoonsgegevens	609
A.	Omvang en doel van de bewaarplicht	609
B.	De verantwoordelijkheid van de financiële instelling bij de bewaring van de ingewonnen persoonsgegevens	611
C.	Grondrechtelijke toetsing van de bewaarplicht	612
§ 5.	Besluit bij de verplichte geschiktheids- en passendheidsbeoordeling inzake beleggingsdiensten	621
Afdeling 3. Consumentenkrediet		622
§ 1.	Oorsprong, aard en ratio van de verplichte solvabiliteitsbeoordeling voorafgaand aan het sluiten van een overeenkomst voor consumentenkrediet	623
A.	Oorsprong en aard van de informatie-inwinning	623
B.	<i>Ratio legis</i>	626
§ 2.	Informatie-inwinningsplicht ter beoordeling van de financiële toestand en de terugbetalingsmogelijkheden van de cliënt	637

A.	Actieve ondervragingsplicht (responsible lending)	637
A1.	De omvang en de gevolgen van de actieve ondervragingsplicht	637
	1) Verplichte informatie-inwinning	637
	2) Wijze van informatie-inwinning	638
	3) Rechtsgevolgen van de informatie-inwinningsplicht	641
	4) Actualiseringsplicht	648
A2.	Solvabiliteitsbeoordeling vanuit een gegevensbeschermingsperspectief	650
	1) De verantwoordelijkheid van de financiële instelling om de WVP na te leven bij de uitvoering van de “Know your customer” verplichting	650
	2) Grondrechtelijke toetsing van de wettelijke verplichting tot solvabiliteitsonderzoek	671
B.	Passieve antwoordplicht en beperkte meldingsplicht	680
B1.	Goed geformuleerde vragen en juiste, volledige en actuele antwoorden	680
B2.	Verplichting tot inwinnen van toereikende informatie en tot verificatie	683
	1) Omvang en draagwijdte van de informatie-inwinnings- en verificatieplicht van de financiële instelling	683
	2) Toereikende informatie	689
	3) Verificatieplicht: toetsen van de waarachtigheid van ingewonnen informatie aan de hand van andere gegevens	691
	4) Ruimere verdere verwerking van ingewonnen persoonsgegevens uit het interne of uit een extern bestand: is de ondervraging van de cliënt steeds noodzakelijk?	705
B3.	Besluit inzake de passieve antwoordplicht	707
§ 3.	Besluit bij de verplichte solvabiliteitsbeoordeling naar aanleiding van een overeenkomst voor consumentenkrediet	708
Afdeling 4.	Besluit	709

Hoofdstuk II.

De verdere verwerking van de ingewonnen persoonsgegevens voor interne of externe doeleinden	713
--	------------

Afdeling 1. Het uitvoeren van wettelijke verplichtingen van de financiële instelling	718
--	-----

§ 1. Interne informatiestromen met het oog op de naleving van andere wettelijke verplichtingen van de financiële instelling	718
---	-----

A.	Eerste case: verdere verwerking van persoonsgegevens ter verificatie van de bij de cliënt ingewonnen informatie ter uitvoering van de solvabiliteitsbeoordeling	719
B.	Tweede case: verdere verwerking van persoonsgegevens in de context van de prudentiële verplichtingen inzake risicobeheer	722
C.	Derde case: verdere verwerking van persoonsgegevens in de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme	727
§ 2.	Entiteitoverschrijdende informatiestromen: groepsrisicobeheer in de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme	730
A.	Op groepsniveau geldende organisatie en procedures wat betreft de AML/CFT verplichtingen	730
B.	Groepsinterne circulatie vanuit een gegevensbeschermingsperspectief	734
	Afdeling 2. Ontwikkelen van de zakenrelatie: interne en externe direct marketing	740
§ 1.	Verdere verwerking van persoonsgegevens verkregen in de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme voor direct-marketingdoeleinden	742
§ 2.	Verdere verwerking van persoonsgegevens verkregen ter uitvoering van de solvabiliteits- of geschiktheidsbeoordeling voor direct-marketingdoeleinden	743
A.	Subjectief criterium: de redelijke verwachtingen van de betrokkene inzake de verdere verwerking van persoonsgegevens voor direct marketing van gelijkaardige producten of diensten	744
A1.	Gelijkaardige producten of diensten	745
A2.	De eigen producten of diensten van de onderneming waarmee de betrokkene een klantenrelatie heeft	748
B.	Criterium van effectbeoordeling	749
C.	Situationeel criterium: vereiste bijkomende waarborgen	751
C1.	Interne informatiestromen voor direct marketing van financiële, bank- en verzekeringsproducten	752
1)	Direct marketing van gelijkaardige financiële, bank- en verzekeringsproducten	752
2)	Direct marketing van niet gelijkaardige financiële, bank- en verzekeringsproducten	758
3)	Customer profiling	770
C2.	Entiteitoverschrijdende informatiestromen voor direct marketing van financiële, bank- en verzekeringsproducten	772
1)	Direct marketing van producten of diensten van een andere entiteit binnen de groep	772

2)	Direct marketing van producten of diensten van een entiteit buiten de groep	776
3)	Artikel VII.116-VII.119 WER: een onevenredige beperking van de mogelijkheid om persoonsgegevens inzake consumentenkrediet over te maken aan derden	783
C3.	Een bijzonder geval: het versturen van reclame via elektronische post en het gebruik van geautomatiseerde oproepsystemen zonder menselijke tussenkomst en fax	787
C4.	Naleving van andere bepalingen van de WVP zoals het principe van gegevensminimalisatie.	794
§ 3.	Verdere verwerking van persoonsgegevens, verkregen ter uitvoering van een betaalopdracht, voor direct-marketingdoeleinden	796
	Afdeling 3. Besluit bij interne en entiteitoverschrijdende informatiestromen . .	800
	Conclusie.	807
	<i>Bibliografie</i>	815

AFKORTINGEN

AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
BDSG	Bundesdatenschutzgesetz
CBP	Bureau of Customs and Border Protection
CBPL	Commissie Bescherming Persoonlijke Levenssfeer
DPA	Data Protection Authority
EDPS	European Data Protection Supervisor
GDPR	General Data Protection Regulation
PNR	Passenger Name Records
WP 29	Article 29 Working Party
WVP	Wet Verwerking Persoonsgegevens

